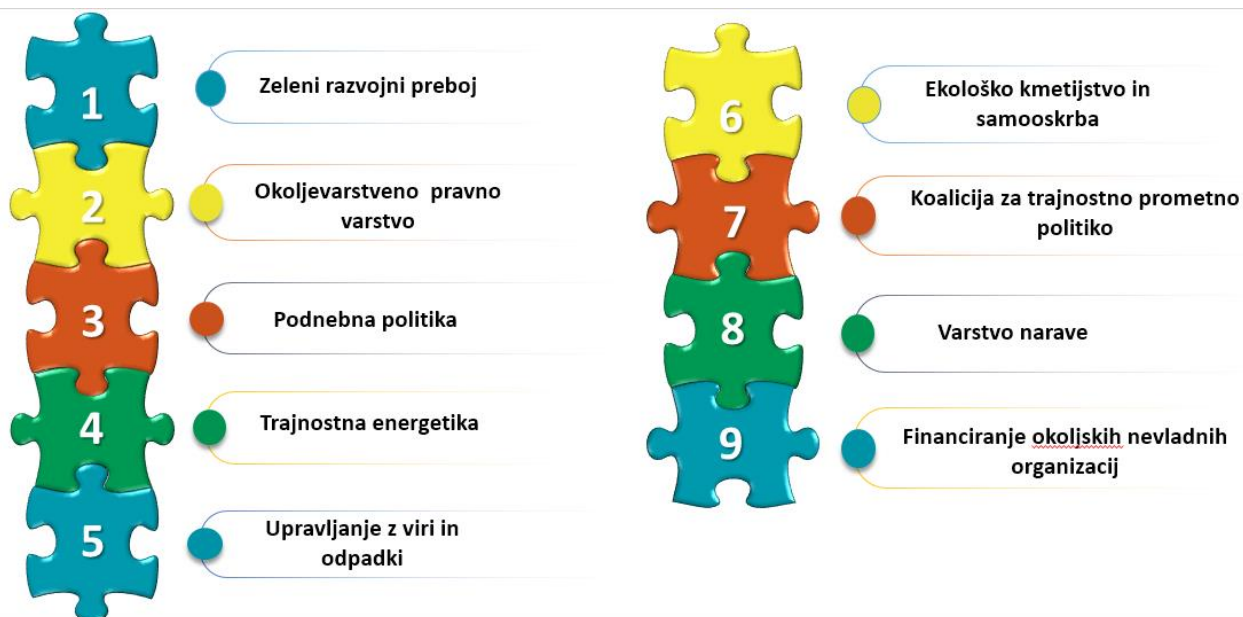

Delovanje delovnih skupin mreže Plan B za Slovenijo v obdobju 2018 – 2019

Gradivo za letno srečanje mreže – Zbor članic 2019, 29. in 30. marec, Sončni grič, Hrvoji

Delovne skupine mreže Plan B za Slovenijo

Naši dosežki:

- V Svet ministra za okolje in prostor za sodelovanje z NVO je bilo izvoljenih 5 predstavnikov, ki prihajajo iz organizacij, članic mreže Plan B za Slovenijo. Predstavnica okoljevarstvenih organizacij za pravne in sistemske rešitve v Svetu je postala Senka Vrbica Šifkovič, predstavnica za področje podpornega okolja Gaja Breclj, predstavnica za področje podnebnih sprememb Barbara Kvac, za področje biotske raznovrstnosti Damjan Vinko in za področje urejanje prostora Marko Peterlin.
- V letu 2018 je zaradi zatišja v času po volitvah do imenovanja nove vlade bilo manj priložnosti kot običajno za vlaganje uradnih pripomb in predlogov v okviru javne razprave zakonov; kljub temu smo delali na pripravi pobud in predlogov za spremembo obstoječe zakonodaje, tudi v okviru Sveta ministra, kjer smo uspeli plasirati ključne pravne pomanjkljivosti s področja varstva okolja in narave.
- Ministru za okolje in prostor smo posredovali top 5 predlogov s področja pravno sistemskih sprememb na področju Zakona o ohranjanju narave in Zakona o varstvu okolja, na področju podnebnih sprememb ter na področju podpornega okolja za NVO.

- Sprejeli smo stališče mreže Plan B za Slovenijo o energetskega prehodu v luči podnebnih sprememb.
- Delali smo na Zakonu o varstvu okolja, vključno s pripravo top 5 predlogov: dvig kakovosti okoljskih poročil in poročil o vplivih na okolje, ureditev razširjene odgovornosti proizvajalca, ter dostop do pravnih sredstev za NVO, vključno z olajšanjem stroškovnega bremena za NVO v sodnih (civilnih) postopkih pred rednimi sodišči.
- Delali smo na Zakonu o ohranjanju narave, vključno s pripravo top 5 predlogov: Zagotovitev učinkovitosti upravljanja zavarovanih območij za doseganje varstvenih ciljev.
- Dosegli smo pomembno zmago na področju odstrela volkov.
- Pripravili smo komentarje na program porabe sredstev podnebnega sklada, na predlog nacionalnih ukrepov za doseganje ciljev Pariškega sporazuma ter na pripombe na Uredbo o CO2 dajatvi.
- Pripravili smo komunikacijski paket ob objavi Posebnega poročila IPCC o globalnem segrevanju za 1,5 °C.
- [Odzvali smo se na širjenje ljubljanske obvoznice](#). KTPP se je na širitev ljubljanske obvoznice odzvala že leta 2011, takrat na študijo DARS-a, ki je predvidevala širitev ljubljanske obvoznice v 6-pasovnico in širitev vpadnic. V luči širjenja dela Koseze-Kozarje in drugih načrtovanih projektov smo v KTPP pripravili odziv, ki je bil medijsko prepoznan kot pomembna tema. Matej Ogrin je nastopil v Dnevniku, imel intervju v Mladini ter častniku Dnevnik. Dokument je dobil tudi veliko podpore na socialnih omrežjih. Dopis s študijo je bil poslan tudi vsem občinam LUR-a.
- [Pripravili smo revidacijo in nove Teze trajnostne prometne politike](#). Teze za trajnostno prometno politiko Slovenije so bile prvič oblikovane leta 2006 kot odgovor na napore slovenske vlade v letu 2005 pri oblikovanju prometne politike Slovenije. V letu 2018, po sprejetju Strategije razvoja prometa v Republiki Sloveniji do leta 2030 (v nadaljevanju: Strategija) in Resolucije o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030 (v nadaljevanju: Nacionalni program), smo naredili ponoven pregled tez. Spremljali smo izvajanje prometne politike ter prisotnost tez v Strategiji in Nacionalnem programu ter oblikovali predloge novih tez trajnostne prometne politike 3.0.
- Sodelovali smo pri sprejemanju Energetskega koncepta Slovenije. Podali smo komentarje na EKS, sodelovali na sejah DZ ter sestankih na MzI. Proces sprejemanja se je ustavil. Zaradi menjave vlade bo predvidoma pripravljen nov predlog EKS, kar je pozitivno, saj je bil prvotni predlog slab.
- Spremljamo in odzivamo se na proces Spremembe Energetskega zakona – uvedba plačevanja primarne regulacije, pri katerem gre predlog Vlade v smeri uvedbe plačevanja primarne regulacije, kar posledično pomeni dodatna sredstva za TEŠ.
- Uspešni smo bili pri prenašanju sporočil o vključitvi skupnostnih projektov v shemo o samooskrbi, saj je bila sprejeta sprememba Uredbe o samooskrbi, ki po novem omogoča skupnostne projekte, vključene pa so tudi v spremembi EZ-1.

- Dosegli smo, da program porabe sredstev podnebnega sklada predvideva programsko in projektno financiranje NVO na področju podnebnih sprememb. Financiranje projektov rabe plina v prometu iz Podnebnega sklada ne bo več možno.
- Ministra za okolje in prostor, Jureta Lebna, smo povezali z mrežo Climate Action Network Europe, kar je vplivalo tudi na njegova stališča do podnebnih sprememb.
- Spremljali smo zakonodajne predloge okrog embalažne krize, ki na srečo niso potrebovali intervencije mreže. Pridodali smo svoj košček k pritiskom za ambiciozno evropsko zakonodajo na področju plastike, kar se je na koncu večkrat uresničilo. Več je bilo medsebojnega povezovanja med člani delovne skupine.
- Nadaljevali smo dialog z Mestno občino Ljubljana (Srečanje z vodjo oddelka za okolje v Mestni občini Ljubljana) in po dogovoru pripravili protokol sodelovanja v obliki »dialoške skupine« za področje okolja. Župan MOL žal nikakor ne razume pomembnosti okoljskih NVO in občinskih razpisov za te teme. Pripravili smo tudi dokument za vzpostavitev dialoških skupin med okoljskimi NVO in občinami (po Sloveniji) ter jih posredovali članicam mreže, ki niso iz MOL.
- Poslali smo zahtevo za dostop do informacij javnega značaja glede porabe proračunskih postavk za okoljske NVO ter preučili pridobljene podatke z iskanjem možnosti sredstev za NVO.
- Srečali smo se s poslanskima skupinama LMŠ in SMC, kjer smo predstavili delovanje mreže Plan B za Slovenijo in razpravljali o prioritetah delovanja s področja trajnostnega razvoja, tudi glede financiranja okoljskih NVO.
- Glavni dosežek, da je koordinator skupine bil član v delovni skupini za zeleno proračunsko reformo pri ministrstvu za finance. Pomembno ker imamo sedaj končno prvo poročilo, ki (bolj ali manj) sistematično popisuje okolju škodljive spodbude v Sloveniji. Poročilo po naši oceni ni dovolj progresivno, a po letih prizadevanj predstavlja korak naprej.
- Sodelovali smo v skupni akciji nevladnikov **sestavivlado.si**. Koalicija NVO iz različnih vsebinskih področij dela je v času koalicijskih pogajanj zagnala kampanjo katere namen je bil opozoriti na pomembnost sestave kompetentne vladne ekipe, kjer se bo vodilne položaje na resorjih podeljevalo glede na sposobnosti kandidatov in ne glede na politično aritmetiko. Akcija je bila medijsko odmevna saj je bila dobro predstavljena v klasičnih medijih, imela pa je tudi zelo velik doseg na družbenem omrežju, kjer je povezavo na spletišče delilo več kot 700 oseb. Akcija je izšla iz letnega srečanja mreže 2018.

Spoznanja in izkušnje, ki smo jih pridobili:

- Z novo vlado se je odnos MOP in v določeni meri tudi Vlade do NVO izboljšal. Upamo in dosledno delajmo na tem, da bo tudi v prihodnje ohranjeno sodelovanje z NVO, tudi vsebinsko v obliki Sveta ministra ali podobnega organa, obenem se vselej v prihodnje sklicujemo na aktivne in progresivne okoljske ministrice/ministre.
- Proces sodelovanja je pokazal, da je tudi MOP-u sodelovanje z NVO pripomoglo, tako vsebinsko (naši predlogi so bili upoštevani pri pripravljanju predpisov), kot politično. Sodelovanje je bilo odprto tudi na področju Deklaracije o usmeritvah za delovanje RS v organih EU, kljub nezavezujoči naravi posvetovanja z NVO.
- Dialog med MOP in NVO se je z ministrom Lebnom precej izboljšal (Svet NVO in odzivnost), a sedaj se morda obeta drugačen način dela. Problem še naprej ostajajo posamezni uradniki in uradnice, ki z dodatnimi zahtevami obremenjujejo NVO po principu »samo zato, ker lahko«.
- **Odhod ministra Lebna še vedno dokazuje, da so drzna okoljska stališča in javne izjave v korist okolja politično nevarne, zato je podpora civilne družbe, NVO in konkretno mreže Plan B za Slovenijo tovrstnim stališčem ministra nujno, DS Okoljevarstveno pravno varstvo pa se tu kot vselej dosledno vključuje pri vlaganju pravnih sredstev, kadar je to potrebno.**
- Podnebne spremembe spet postajajo politična tema, kar je treba čimbolj izkoristiti.
- **Trajnostna prometna politika je zgolj politična parola, ki se na nacionalni ravni ne izvaja, na lokalni ravni najdemo nekatere svetle izjeme.** V letu 2019 so trije glavni državni projekti povezani z gradnjo cestne infrastrukture ali pretovora – 3. razvojna os, druga karavanška cev ter drugi tir. Potencial železniškega potniškega prometa je spregledan.
- Opažamo slabo kapitalizacijo dela KTHP – npr. dokumente, ki smo jih pripravili v letu 2018 smo premalo razširili med širšo javnost in odločevalce. Ne odzivamo se dovolj hitro in poglobljeno na napovedane investicije v zgodnjih fazah priprave projektov. Izziv predstavlja krepitev KTHP – strokovno in »manpower-wise«.
- MZL je uvidel, da je **samooskrba z električno energijo iz OVE pozitivna zgodba**, zato je razširilo shemo ter omogočilo vključevanje skupnostnih projektov.
- Energetski koncept Slovenije je prazen dokument – brez vizije, koncepta in ciljev. Na srečo bodo pripravljali novega.
- Skupaj z drugimi delovnimi skupinami nam je uspelo pripraviti skupno stališče o energetskem prehodu v luči podnebnih sprememb, kar je precejšen uspeh za mrežo, saj je veliko različnih pogledov na tematiko, vendar nam je uspelo najti minimalni skupni imenovalac.
- Leta 2018 je bilo sicer že lažje dobiti stališča vlade do novih direktiv, vendar še vedno ne v podrobnem smislu. Pritiski za večjo transparentnost na tem področju so tako še vedno potrebni.

- **Dolgoletno vztrajanje z aktivnostmi na področju financiranja okoljskih NVO je privedlo do nekaterih premikov na bolje**, kar pa sploh ne pomeni, da sektor okoljskega nevladnega sektorja ni nepriviligiran. Še naprej smo daleč od zagotavljanja systemske podpore za NVO, kar razumemo kot programsko in projektno financiranje iz proračunskih sredstev, ki je neodvisno od institucionalnih sprememb v državni upravi, politične volje politikov ter dobre volje uradnikov, transparentno, predvidljivo, zadostno, trajno osnovano, s trajnimi namenskimi proračunskimi postavkami in mehanizmi. Primerjava stanja med leti 2018 in 2019: povečanje sredstev iz 2018 na 2019 (npr. na MOP je bilo 2018 NVO namenjenih 339.610,00 EUR; leta 2019 pa je NVO namenjenih 1.145.371,00 EUR)
- Bili so narejeni pomembni koraki v smeri programskega financiranja, ki je predvideno iz Podnebnega sklada, a zaenkrat še ni realizirano.
- **Časa je vse manj in odlašanje ne pride več v poštev**. To bi veljalo upoštevati tudi pri našem delu in načinu komuniciranja – morda je čas za razmislek o zavzemanju in komuniciranju bolj radikalnih stališč.

Kje so naši izzivi v naslednjem letu:

- **Izziv za prihodnost ostaja, kako vzpostaviti trajen, odprt, strokoven in spoštljiv odnos med nevladnim sektorjem na področju okolja in narave in matičnim ministrstvom, in sicer ne glede na politične menjave.**
- V letu 2019 je predvideno odpiranje 2 krovnih zakonov na področju delovanja mreže – **Zakon o varstvu okolja** in **Zakon o ohranjanju narave**. Tu se je nujno treba aktivno vključiti v postopek sprememb zakonov, ZVO predvidoma v prvi polovici leta, ZON v drugi.
- Predvideno bo v prvi polovici leta 2019 odprt tudi **Stanovanjski zakon**, predviden pa je tudi **nov zakon na področju odpadkov**, ki je po odhodu ministra pod vprašanjem.
- V letu 2019 se je še naprej potrebno zavzemati za široke pravice okoljskih in naravovarstvenih NVO, še posebej tistih, ki želijo pridobiti ali so že pridobile status delovanja v javnem interesu; evropski in slovenski trendi gredo v smeri omejevanja dostopa do pravnih sredstev ter do upravnih in sodnih postopkov, vključno s poskusi omejevanja pravic s Pravilniki za NVO s statusom.
- Odzivanje na aktualne problematike (npr. širitev Dunajske ceste, podražitev vozovnic ipd.). Smiselno bi bilo pripraviti strategijo ter postaviti 3 cilje, ki jih zasledujemo in delujemo na najbolj problematičnih oz. spregledanih področjih npr. LUR in primestna železnica, Emonika.
- Glavni vsebinski izziv: **Nacionalni energetska podnebni načrt**. V 2019 mora vlada sprejeti NEPN. Vključevali se bomo v proces ter poskušali pripomoči k njegovi ambicioznosti in podnebno-okoljski sprejemljivosti. Ambicioznost teh ciljev je pomembna z vidika doseganja zavez iz Pariškega sporazuma.

- Energetski zakon – predlog o plačevanju primarne regulacije: proces se nadaljuje v 2019.
- Poskus vključevanja skupnostnih energetskih projektov k temam, na katerih dela DS TE.
- **Eden od izzivov je tudi vključevanje večjega števila organizacij članic v delo na področju energetike.**
- MOP je pričel s procesom priprave **dolgoročne podnebne strategije za Slovenijo**. Strategija bo opredelila dolgoročne podnebne cilje (do leta 2050) in upamo tudi vmesne cilje oz. mejnike. Strategijo moramo sprejeti do leta 2020. Pripravljaj naj bi se tudi podnebni zakon.
- Začenja se obdobje **programiranja rabe EU sredstev za obdobje 2021 – 2027**. Čeprav zakonodaja za novo finančno perspektivo še ni sprejeta, je že zdaj znano, da bo določen delež sredstev moral biti porabljen za ukrepe s področja podnebnih sprememb. Nova finančna perspektiva je priložnost za zagotovitev sredstev za ukrepe, ki jih moramo v naslednjih 10 letih izpeljati, če želimo učinkovito prispevati k omejevanju podnebnih sprememb.
- V naslednjem programskem letu bomo spremljali in se aktivno vključili v ponovno novelacijo ZVO-1, morebitnega ločenega zakona o odpadkih ter prenose več področnih direktiv v naš pravni red. Izziv še vedno predstavljajo nekakovostni podatki in periodične težnje po sežiganju komunalnih odpadkov.
- Na področju financiranja ostaja ključno **odprto vprašanje financiranje vsebinskih mrež** – sredstev ni nikjer zagotovljenih, mreži Plan B za Slovenijo konec aprila poteče projekt in s tem trenutno financiranje obstoječe strukture delovanja. Pobuda na MOP je bila pripravljena, a odgovora/razprave še ni bilo.
- Priprava državnega programa razvojnih projektov, ki poteka pod okriljem SVRK. V začetku leta smo se na vabilo SVRK udeležili delavnice namenjene analizi SWOT, kjer smo kar dobro zastopali naše teme. Program naj bi identificiral projekte, ki se bodo izvajali v mandatu te vlade, zato je pomembno, da se čim bolj vključimo v ta proces in posredujemo predloge katere projekte bi bilo potrebno izvesti. Odziv članic in članov na to informacijo je bil medel, potrebno bo dodatno priganjanje.
- Zagovorniške dejavnosti na MF za nadaljevanje zelene proračunske reforme – na ministra smo naslovili dopis s prošnjo za sestanek na temo ZPR in nadaljevanje tega projekta. Ne smemo dopustiti da ta projekt oz. poročilo obstane v predalu.